

**ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА НАРКОТИЧНИ
ЗАВИСИМОСТИ СРЕД МЛАДИТЕ ХОРА В ОБЩИНА
ВЕЛИКО ТЪРНОВО 2019-2023 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

ЧАСТ I.

Наркотиците като обществен проблем

ЧАСТ II.

Младите хора и наркотиците

ЧАСТ III.

Институционално изграждане

ЧАСТ IV.

Стратегически цели и принципи на програмата

ЧАСТ V.

Направления

ЧАСТ VI.

Органи за реализиране на програмата, финансиране и мониторинг

ЧАСТ I. Наркотиците като обществен проблем

Проблемът за наркоманиите е съществувал от дълбока древност и ще продължава да бъде обществено значим винаги. Факторите, които оказват влияние, са много: от лошият начин на живот и търсене на вариант за разрешаване на проблемите до много добър стандарт на живот и използването на наркотиците като средство, допринасящо за разнообразие и поглед на живота от друг ъгъл. Все пак най-големият фактор, който оказва влияние, е обществото чрез средствата за масова информация, законовите разпоредби, както и всичките институции като училища, болници, работни места и др. независимо от готовността на обществото и възможностите за отделяне на по-голям бюджет за образователни материали, свързани с превенцията от психоактивната зависимост, лечение на зависими наркомани, борба с наркодилърите и с трафика на наркотици, винаги ще има хора, които ще злоупотребяват с наркотици. Необходимо е обаче да се постигне обществено съгласие и съгласувани действия за борба с наркоманията. Вина за наличието на зависими от наркотични вещества хора носи обществото и то трябва да намери начин да се грижи за тези, които по една или друга причина са попаднали в клопката на наркотиците. Не трябва да се забравя, че това са хора, нуждаещи се от помощ, доброта и разбиране.

"Вирусът на наркоманията" сякаш е заразил цялото съвременно общество, в което едни искат да живеят в блаженство без да полагат душевни усилия, а други да забогатеят лесно и бързо без оглед на средствата. Съвременната медицина, фармацевтичната промишленост и самите родители от най-ранна възраст внушават на децата, че ключът към здравето, силата, и оттам към щастието са в продуктите на фармацевтиката: изпитваш болка вземи хапче, чувстваш се неразположен вземи хапче, неработоспособен си вземи хапче...и веднага, като по чудо ще се върне радостта на лицето ти, ще почувстваш прилив на сили, ще си популярен, забавен и харесван...Това е посланието на рекламната индустрия. От тук до дозата наркотик, разстоянието е само "техническа подробност". В действителност лекарствата не лекуват причината за заболяването, а само потискат и приглушават симптомите. Както и наркотиците не лекуват страданието, а замъгляват съзнанието за него. Душевният свят на никой наркоман не се е подобрил от приемането на наркотични и психотропни вещества напротив.

Ако подрастващите не знаят как и къде да търсят покой и откъде да черпят сили, за да продължат да живеят пълноценно, ако не знаят откъде да черпят основание за добро здравословно самочувствие и увереност в разумното начало на своя живот, ръстът на наркоманията ще продължава да расте независимо от държавните мерки. За съвременния човек е характерен този неистов стремеж да се избяга от проблемите, от всичко, което причинява болка или просто дискомфорт.

Липсата на достатъчна и обективна информация подвежда голяма част от хората, да тръгнат по път, от който много често няма връщане назад. Дали първоначалното експериментиране ще се превърне в постоянна употреба, зависи както от особеностите на личността на самия употребяващ, така и от средата – семейна и социална. Тук идва ролята на определените от държавата институции, които изграждат Национални и Общински програми за борба с наркотиците. Тези програми определят механизми за действия на национално и областно ниво, които са съсредоточени главно

върху намаляване търсенето на наркотици и обхващат спектър от равни по значение и взаимодопълващи се мерки в областта на превенция, намаляване на здравните и социални вреди и ограничаване на рисковете по отношение на употребата на наркотични вещества.

Всичко това е свързано с подобряване на общественото здраве, на здравето и социалното функциониране на отделния човек, повишаване степента на защитеност и сигурност на обществото към разпространението на наркотици , чрез осигуряване на надеждни и ефикасни методи за намаляване на търсенето на незаконни наркотични вещества.

Програмата на Общински съвет по наркотични вещества /ОБСНВ/ - Велико Търново е разработена в изпълнение на Националната стратегия за борба с наркотиците /2019-2023/ и Плана за действие към нея, които са основани на интегриран, обективен и балансиран подход към проблемите, свързани с намаляването на търсенето и предлагането на наркотици.

Настоящата програма за дейността на Общински съвет по наркотични вещества е естествено продължение на активната политика за намаляване търсенето и предлагането на психоактивни вещества, провеждана от Община Велико Търново през последните няколко години. Стратегическата област на действие на програмата е намаляване на търсенето и предлагането на наркотични вещества. Успехът в борбата с наркотиците зависи от обединяването усилията на Общината, гражданското общество и всички свързани с проблема институции.

ЧАСТ II. Младите хора и наркотиците

Какво е наркотично вещество?

Всяко природно и синтетично вещество, което може да предизвика състояние на зависимост и има стимулиращо или депресивно въздействие върху централната нервна система, предизвиква халюцинации или нарушения на двигателната функция, мисловната дейност, поведението, възприятието и настроението, както и други вредни въздействия върху човешкия организъм. Важно е да се знае, че наркоманията е болестно състояние, предизвикано от взаимодействието на организма с психоактивното вещество, в резултат на което той изпитва непреодолима потребност за постоянен или периодичен прием на веществото.

Младите хора и наркотиците

Наркотиците могат да бъдат както нелегални (като амфетамини, метамфетамини, кокаин, канабис, екстази и др.), така и легални вещества (алкохол; тютюн; психоактивни лекарства, взимани без лекарско предписание).

Употребата на всеки нелегален наркотик носи някакъв риск, който често пъти не може да бъде предвиден. Някои наркотици могат да предизвикат зависимост, други да увредят различни органи и системи в тялото, а трети да причинят сериозни психични проблеми.

Отделно притежанието и купуването на нелегални наркотици може да доведе до проблеми със закона.

Употребата е значително по-вредна за младите хора, отколкото за по-възрастните. Едната причина за това е, че мозъчните структури при първите все още се развиват, а употребата на психоактивни вещества може да наруши това развитие. В действителност мозъкът се развива до 25 годишна възраст, а при децата и тийнейджърите е най-уязвим. Например, употребата на някои наркотици, започнала в тийнейджърските години, по-често води до зависимост. Други наркотици пък много по-рано могат да отключат шизофрения, ако човекът е предразположен към това заболяване.

Според съвременните научни изследвания увеличаването на броя на наркоманите в млада възраст е последица от сложните проблеми в политически, икономически и социален аспект. Оказва се, че именно младите хора, които са символът на бъдещето на всяка нация, стават жертва на обществото, което е допуснало грешки в развитието и функционирането си. Поради болезнената актуалност на проблема за младежката наркомания, по-голямо внимание се обръща на борбата от вредното влияние на наркотиците върху младия неукрепнал организъм. Днес младите хора стават все по-напрегнати и тревожни, все по-тежък е стресът, на който са подложени, за да се справят с трудностите в живота. Перспективите пред подрастващите и юношите са все по-неясни, а отчаянието и кризата на живота все по-дълбоки. Като търсят по-лесни начини да преодолеят стреса и фрустрацията, за да се преборят с трудностите и неуспехите, те прибегват към употребата на психоактивни вещества.

Причините за употребата и злоупотребата на младите хора с наркотични вещества са много и в повечето случаи известни. Сред най-сериозните причини се нарежда семейството. Младежите наркомани у нас произхождат по-често от семейства с висок социален статус и престиж. Прекомерно либералното поведение на родителите спрямо детето, глезенето или личният пример на родителите като пушенето на цигари, употребата на алкохол също могат да бъдат предпоставка детето да започне да употребява наркотици. В други случаи, когато детето не среща топлина и разбиране в семейството си или родителите са прекалено заети с професионалните си задължения, детето може да потърси приятелската среда, която да го ввлече в неприятни и нежелателни ситуации, които да го доведат до проблемната употреба на наркотични вещества.

Най-голямата подкрепа на младите хора е семейството. Но то може да бъде както положителен фактор, като влияние върху детето, така и отрицателен. Ако детето има изграден стабилен и уравновесен характер, то би могло да се противопостави на лошото влияние и да запази чувството си на пълноценна личност в обществото.

Употребата на наркотици при младите хора може да се провокира и от редица други мотиви: любопитство, подражание, бягство от реалността и т.н. Влиянието на интернет пространството, медийните послания и свободното време са останалите причини при тийнейджърите за проблемната употреба. Очевидно проблемите на младите хора по отношение на наркотиците се влияят от няколко комплексни фактора.

Младежите трябва да бъдат ангажирани в свободното си време с различни разумни забавления като спорт, литература, изкуство и други занимания, защото прекалено голямата свобода да не се занимават с нищо или да прекарват по-голямата част от

времето си в интернет пространството, откъдето черпят и много ненужна информация и относно наркотиците, може да доведе до употребата им.

Но повечето от нещата, за които говорим относно как детето да се предпази или как родителите да му повлияят, се свеждат до възпитанието на детето и неговите ценности. Да се формира в детето култура на живот, да се създадат у него още от малко навици за различен вид труд, няма значение дали това е битов труд, учебен или производителен. Положителната мотивация в детето да се труди още от малко не му дава възможност в свободното си време или въобще като цяло да се занимава с излишни неща или да употребява наркотици. Понятията труд, морал, култура и възпитание са свързани. Ако при всеки млад човек те са формирани и заложили още от малък, няма да се стига до проблемната употреба на наркотични вещества.

Борбата с наркоманията, това застрашително съвременно социално явление, чиято жертва са предимно младите хора, може да бъде успешна чрез обединените усилия на всички държавни институции, неправителствени организации на родители, на цялото общество.

Основно направление на борбата срещу злоупотребата с наркотици е превенцията. Предизвикателството на превенцията е да подпомогне младите хора да приспособят своето поведение, нагласи и възможности спрямо въздействията на динамичната среда. Съвременните подходи в областта на превенцията имат за основна цел да минимизират рисковото поведение, свързано с употребата на наркотични вещества.

ЧАСТ III. Институционално изграждане

В съответствие със Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите (ЗКНВП) е създаден Национален съвет по наркотичните вещества (НСНВ), като орган за провеждане на националната политика срещу злоупотребата с наркотични вещества, както и за борба с наркотрафика. НСНВ е колективен орган, председателстван от министъра на здравеопазването. Негови заместници са: заместник – министърът на правосъдието, главният секретар на МВР и заместник – председателят на Държавната агенция "Национална сигурност". Членове на НСНВ са представители на Президента на Република България, Върховен касационен съд, Върховен административен съд, Върховна касационна прокуратура, Национална следствена служба, Изпълнителна агенция по лекарствата и на заинтересованите министерства и ведомства.

В изпълнение на НСНВ са създадени общински съвети по наркотични вещества и превантивни информационни центрове към тях. Функциите и задачите им са определени с Правилника за организацията и дейността на НСНВ.

Общински съвет по наркотични вещества (ОБСНВ)

Съветът е орган за провеждане на Общинската политика срещу злоупотребата с наркотични вещества и за борба с наркотрафика, съобразно Националната политика срещу злоупотребата с наркотични вещества. Функции на съвета:

- Изпълнява Националната политика за борба срещу злоупотребата с наркотични вещества и наркотрафика
- Разработва и координира Общинска програма за борба срещу злоупотребата с наркотични вещества и наркотрафика в съответствие с националните програми по ч.11, т.1 и 2 от ЗКНВП и Националната стратегия за борба с наркотиците

- Предлага чрез Кмета на Община Велико Търново приемане в Общински съвет Велико Търново на Общинската програма срещу злоупотребата с наркотични вещества, както и проект на бюджет за осигуряване на общинската политика и дейностите по тази програма
- Отчита дейността си пред НСНВ и Общински съвет Велико Търново
- Към Общински съвет по наркотични вещества се създава Превантивен информационен център.

Превантивен информационен център по наркомании (ПИЦ)

Превантивен информационен център по наркомании събира, съхранява и анализира информация на общинско ниво, необходима за осъществяването, координирането и оценяването на програмите за борба срещу употребата и злоупотребата с наркотични вещества. Превантивните информационни центрове подпомагат Общинските съвети по наркотични вещества при изготвянето и предоставянето на информация във връзка с дейността им до Националният съвет по наркотичните вещества.

Основната част от работата на ПИЦ, се изразява в следните дейности:

- Разработва програми за превенция на употребата на наркотични вещества
- Организира лекции, семинари и дискусии по теми с ученици, учители, родители, педагогически съветници и медицински специалисти от училищата
- Осъществява консултативна дейност с деца/младежи в риск и техните родители
- Изработва и издава информационни материали за проблемите, свързани с употребата на наркотични вещества – листовки, брошури, плакати и др.
- Организира различни младежки инициативи с превантивна насоченост – конкурси, концерти, спортни състезания
- Осъществява промоция на здравословен начин на живот
- Провеждане на кампания по повод 26 юни – международния ден за борба с наркоманиите.

ЧАСТ IV. Стратегически цели и принципи на програмата

Стратегически цели

Целта на Общинския съвет по наркотични вещества във Велико Търново е да насочи усилията си към осъществяване на превантивни дейности сред учащите се в Община Велико Търново. Работата на ОБСНВ и ПИЦ е насочена към реализиране на образователни кампании и разработване на информационни материали, целящи разясняването на видовете психоактивни вещества, вредата и последиците от тяхната употреба. Целта на тези кампании е не само да повиши информираността на учениците за въздействието на наркотичните вещества, но и да се моделира тяхното здравословно поведение за в бъдеще.

Ограничаване на риска от употреба и злоупотреба с наркотици в града, чрез изграждане и поддържане на устойчиви, ефективни рентабилни превантивни програми за семейства, деца и млади хора, и повишаване на съпричастността на институциите, организациите и обществото като цяло.

Принципи

- Балансиран подход – балансираност на усилията и дейностите в областта на намаляването на търсенето и предлагането на наркотични вещества.
- Приоритетност на превенцията на наркомании в общинската политика, в отговор на обществената загриженост към нарастващото търсене на наркотици сред населението и особено сред младежта.
- Ефективност и ефикасност – гарантиране успешното постигане на стратегическите задачи, както и поддържане на доброто съотношение между използваните ресурси и получени резултати.
- Информираност на обществото, чрез широко представяне на обективни, надеждни и пълни данни за проблемите свързани с наркотици и наркомании.
- Партньорство с местни и национални институции и организации, ангажирани с проблема наркотици.
- Сътрудничество с други градове, институции и организации при осъществяване на съвместни дейности по превенции на наркоманиите и взаимен обмен на познания и добри практики.
- Прозрачност – управление и изпълнение на програмата, достъп за външно наблюдение и контрол.
- Ангажиране на гражданското общество, чрез подкрепа на неправителствени организации и доброволчески инициативи в реализирането на дейности по превенция на наркоманиите.

ЧАСТ V. Направления

Описание на направленията			
Направление	Цел	Задача	Срок
I Превенция и обучение	Промоция на здравословен начин на живот и намаляване търсенето и употребата на психоактивни вещества сред децата и младите хора, чрез прилагане на обучителни и превантивни програми.	1.Разширяване на възможностите за обхващане на децата и младите хора във форми за съвременно здравно образование, основани на подхода "връстници обучават връстници" в училищата чрез устойчиво развитие на Общинската програма; 2.Прилагане на методи за превенция на тютюнопушенето, употреба и злоупотреба с алкохол о цигари, с цел ограничаване на разпространението и употребата им сред младите хора; 3.Организиране на обучения за учители, психолози, медицински работници в училищата, както и на специалисти, работещи с подрастващи, по проблеми свързани с	Постоянен

		<p>употребата и злоупотребата с психоактивни вещества и прилагане на ефективни методи за превенция;</p> <p>4.Разработване, издаване и разпространение на информационни материали за деца и младежи и техните семейства по проблемите на зависимостите;</p> <p>5.Провеждане на кампании за ангажиране на обществеността по проблемите на употребата и злоупотребата с наркотични вещества;</p> <p>6.Провеждане на проучвания и анкети относно нагласите и здравното поведение на подрастващите по проблемите на зависимостите;</p>	
1.2	<p>Превенция на рисковото поведение и употребата и злоупотребата с наркотични вещества чрез осигуряване на възможности за участие на децата и младите хора във форми за развитие на техните интереси, способности и таланти.</p>	<p>1.Предоставяне на възможности за консултиране на подрастващите и младежите в областта на превенцията на употребата на наркотичните вещества;</p> <p>2.Разширяване достъпа на децата и младите хора до материални бази и съоръжения за спорт на територията на общината;</p> <p>3.Разширяване достъпа на децата и младите хора до други програми, насочени към свободното време.</p>	Постоянен
1.3	<p>Разработване на ефективни програми за намаляване или забавяне на първоначалната употреба на наркотици, които са съобразени с потребностите на различните групи от деца и младежи в местата за забавление.</p>	<p>1.Провеждане на срещи с ученици за презентиране на проблемите на рисковото поведение свързано с употребата на психоактивни вещества;</p> <p>2.Разработване на интересни превантивни материали, относно вредите които нанасят наркотиците върху човешкия организъм.</p>	Постоянен
1.4	<p>Развитие на знания и умения сред родителите за превенция употребата и</p>	<p>1.Насочване на семействата към специалисти;</p> <p>2.Разработване, издаване и</p>	Постоянен

	злоупотребата с психоактивни вещества сред децата и младежите.	разпространение на информационни материали за родители по проблемите на наркотиците.	
1.5	Повишаване на информираността на обществото по проблемите на наркоманиите.	1.Разработване на общинска медийна политика по проблемите на наркоманиите; 2.Провеждане на пресконференции, обществени дебати и други дейности за запознаване на гражданското общество и медиите с проблемите в областта на наркоманиите; 3.Провеждане на информационни кампании.	Постоянен
II Информация и оценка	Да осигури на институции, организации, медии и общността обективна, надеждна и сравнима информация по отношение на наркотиците, наркоманиите и техните последици. Да подпомогне ефективното управление на ресурсите и достоверното оценяване на превантивното въздействие.	1.Събиране и анализ на съществуващата информация; 2.Провеждане на проучвания, свързани с употребата на наркотични вещества на общинско ниво. 3.Изготвяне на годишен отчет.	Постоянен
III Управление и координация	Осигуряване на ефективно управление и координация на местната политика по превенция на употребата на психоактивни вещества, алкохол, цигари и тютюневи изделия в съответствие с политиката на Община Велико Търново и изпълнение на Националната стратегия за борба с наркоманиите.	1.Подобряване на координацията между организации и ведомства осъществяващи местна политика по наркотици и наркомании; 2.Подпомагане работата на местни институции и ведомства осъществяващи дейности по превенция на наркомании; 3.Партньорство между общински организации работещи в сферата. 4.Подпомагане на инициативи на неправителствени организации и доброволчески движения. 5.Подпомагане въвеждането на добри практики за превенция на употреба на психоактивни вещества.	Постоянен

ЧАСТ VI. Органи за реализиране на програмата, финансиране и мониторинг

Органи за реализиране на програмата

- Община Велико Търново
- ЦПЗ
- НВУ "Васил Левски"
- Отдел "Закрила на детето"
- ОД МВР
- РЗИ
- "ИН", сектор "Пробация"
- Районна прокуратура

Финансиране на програмата

- Държавен бюджет
- Общински бюджет

Мониторинг на програмата

- Министерство на здравеопазването
- Национален съвет по наркотични вещества
- Национален център по наркомании
- Общински съвет – Велико Търново

Програмата е приета на заседание на Общински съвет по наркотични вещества, проведено на 07.03.2019 година.

Изготвил:

д-р Ивана Колева-Стоянова
Председател на ОБСНВ и ПИЦ

Съгласувал:

Росица Димитрова
Директор на Дирекция "Социални дейности и здравеопазване"